



Република Србија
ДРЖАВНО ВЕЋЕ ТУЖИЛАЦА
Број: ДВТ ПС 16/19
Датум: 31.10.2019. године
Београд

ИЗВЕШТАЈ ПОВЕРЕНИКА ЗА САМОСТАЛНОСТ ЈАВНОГ
ТУЖИЛАШТВА О ПОЛИТИЧКОМ ПРИТИСКУ
НА НОСИОЦА ЈАВНОТУЖИЛАЧКЕ ФУНКЦИЈЕ У ТУЖИЛАШТВУ ЗА
ВИСОКОТЕХНОЛОШКИ КРИМИНАЛ¹

Организација "Удружење судија и тужилаца Србије" 21.10.2019. године обратила ми се дописом године, у коме поред осталог, указује на то да је Б.О. народни посланик и један о члника познате политичке групације својом објавом на twitte-ру извршио политички утицај на јавно тужилаштво. Према садржини дописа Б.О. је на свом twit-ер налогу написао "дајте имена овог тужиоца и судије да их одмах јавно обележимо као сигурне за лустрацију и губитак посла након смене ове власти! Доста бре више са тим бедницима, слугама режима зликовцима у српском правосуђу! Да се зна да ће сви одговарати и неће побећи". Повод за објаву на twitt-ер налогу је кривични поступак који се води против А.О. због кривичног дела *Одавање пословне тајне из чл. 240. КЗ-а*, извршеног на штету Х.К. "Крушник" а.д. из Ваљева.

Битно обележје јавног тужилаштва је самосталност и она подразумева институционалну заштићеност јавног тужилаштва и личну заштићеност носилаца јавнотужилачке функције од свих притисака који би могли да угрозе поступање и одлучивање органа и носилаца функције. Самосталност не значи да су јавно тужилаштво као државни орган и јавни тужиоци и заменици као функционери изузети из контроле јавности и друштвеног преиспитивања њиховог рада. Међутим, као што је ван сумње право на јавну критику рада јавног тужилаштва у припадника јавнотужилачке организације, такође, ван сваке сумње је да таква критика има ограничења.

¹ У наслову Извештаја се користи општеприхваћени назив органа, а ради се о Посебном одељењу Вишег јавног тужилаштва у Београду за борбу против високотехнолошког криминала (чл. Закона о организацији и надлежности државних органа у борби против високотехнолошког криминала).

Пре свега, критика не би смела да има карактер узнемирања, застрашивања и претњи. Бројни међународни документи говоре о томе да тужиоци морају да буду заштићени од узнемирања, застрашивања и претњи. У том смислу би свакако требало указати на документ **Консултативног већа европских тужилаца** које носи назив *Мишљење о европским нормама и начелима за тужиоце* од 2014. године, које под тачком 11. афирмише право тужилаца на заштиту од државе, уколико им је услед обављања функције угрожена безбедност. У поглављу 3.1. тог документа, који говори самосталности тужилаца у вршењу функције, наводи се, да државе морају да осигурају да тужиоци функцију врше без застрашивања, сметњи и узнемирања.

Чак и када нема карактер узнемирања, застрашивања и претњи критика рада државних органа има ограничења која су успостављена ради заштите ауторитета државног органа у овом случају јавног тужилаштва или и личности носиоца јавнотужилачке функције. О томе где се налазе границе сврсисходне критике и када она постаје "злоупотребљавајућа" говори Европски суд за људска права у својим одлукама. Према пракси Европског суда за људска права, критика поступака и рада судија и тужилаца је допуштена, али би она требало да буде ограничена на њихово деловање у конкретним ситуацијама, а не да буде усредсређена на њихове опште професионалне или личне особине. Критичари би у том смислу требали да успоставе равнотежу различитих интереса као што су право јавности да добије информације о питањима која се тичу одлука и поступака судија и других државних функционера (па и тужилаца), са једне стране и захтева за адекватно спровођење правде и заштиту достојанства правне професије, са друге стране. То значи, да би оцене на рачун тужилаца (као и судија) или чак изношење детаља из њиховог приватног живота биле оправдане само уколико су исход брижљиве анализе, уколико имају подлогу у чињеницама и уколико служе разјашњењу релевантних питања конкретног предмета или привлачењу пажње јавности о проблему од ширег, друштвеног значаја (CASE OF PRAGER AND OBERSCHLICK v. AUSTRIA, application no. 15974/90, De Haes and Gijsels v. Belgium, 7/1996/626/809, и други).

У вези са конкретним дописом ваља напоменути да Повереник нема овлашћење, нити задатак да утврђује чињенице и спроводи "истрагу" или изриче санкције поводом политичког или другог недозвољеног утицаја, већ да указује на појаве за које постоји бојазан да имају карактер политичког или другог недозвољеног утицаја. Због тога, нисам утврђивао (нити сам то могао) да ли twit-ер налог на коме је објављен текст, заиста припада Б.О. једном од лидера политичке групације С...., већ

сам се искључиво бавио објавом на twit-ер налогу као појавом и тиме да ли таква објава, уколико јесте сачињена од особе која је истакнути политичар, има консеквенце по самосталност јавног тужилаштва.

У вези са иступањем Б.О. требало би имати у виду да он врши функцију народног посланика, да је истакнута политичка фигура и да један од члника познате политичке групације која не врши власт у Републици Србији. По нашем уставном систему и политичкој пракси владајућа политичка коалиција има утицај на избор и разрешење јавних тужилаца. Могућност утицаја на професионални статус јавних тужилаца требала би да буде разлог за известан степен уздржаности политичких функционера из владајуће коалиције у критици, да би се на тај начин подржала самосталност јавног тужилаштва. Према томе, коментарисање рада јавног тужилаштва и изјаве о јавним тужиоцима и заменицима изречене од политичких личности који припадају политичким странкама или политичким организацијама које не врше власт, по правилу, не подривају самосталност у мери у којој то чине такви поступци од политичких личности које припадају политичких организацијама које врше власт. Ипак, у одређеним околностима коментари и изјаве политичара који нису на власти могу да угрозе самосталност јавног тужилаштва и носилаца јавнотужилачке функције. Ван сваке сумње то су ситуације када је коментари и изјаве имају карактер узнемирања, застрашивања и претњи. Изјава Б.О. на twitt-ер налогу, по мом уверењу, је узнемирујућа, будући да указује на поступајућег заменика јавног тужиоца у конкретном предмету ради његовог јавног "обележавања", што би према укупној садржини twit-a, требало да буде нека врста јавног проскрибовања, пре него што коначно буде разрешен са функције. Осим, превасходно узнемирујућег карактера, може се рећи да објава на twitt-ер налогу има и увредљив карактер, јер се припадници јавног тужилаштва и поступајући заменик јавног тужиоца називају "бедници", "слуге режима" и "зликовци".

Из свега изреченог, сматрам да постоји изразита бојазан да је објавом на twitter налогу на коме стоји на припада Б.О. нарушена "равнотежа" дозвољене и потребне критике, јер ова објава према документу **Консултативног већа европских тужилаца** под називом *Мишљење о европским нормама и начелима за тужиоце* у коме се износе стандарди у погледу јавне критике носилаца јавнотужилачке функције, у суштини има карактер професионалног узнемирања појединих носилаца јавнотужилачке функције, од чега тужиоци према документу **Консултативног већа европских**

тужилаца које носи назив *Мисиљење о европским нормама и начелима за тужиоце од 2014.* морају да буду заштићени.

Разматрајући допис УСТ, узео сам у обзир све аспекте случаја који је био повод за објаву Б.О. и обраћање наведене организације Поверенику за самосталност јавног тужилаштва. Посебно сам имао у виду неопходност да се очува поверење јавности у непристрасност и самосталност јавног тужилаштва. Закон о јавном тужилаштву у чл. 10а, када говори о начелима у вршењу јавнотужилачке функције, наводи да јавни тужилац односно заменик функцију обављају непристрасно. Начело непристрасности разрађује се у чл. 46. Закона. Према одредбама тог члана јавни тужилац функцију врши непристрасно у јавном интересу уз поштовање основних права и слободе. О потреби да се очува поверење у самосталност јавног тужилаштва говори Правилник о управи у јавном тужилаштву. У члану 4. Правилника о управи у јавним тужилаштвима говори се о томе да су јавни тужилац и заменик самостални у обављању своје функције, али и да су дужни да очувају поверење у своју самосталност. То значи, да свака одлука мора да буде донета самостално, да поступак који претходи доношењу одлуке као и садржина одлука које се доносе у јавном тужилаштву из угла објективног посматрача морају да остављају утисак да су донете самостално и без мешања са стране.

За такав утисак пресудно је да поступак буде правilan као и да садржина одлуке буде свеобухватна, јер се само тако искључује утисак о могућој пристрасности. Због тога, сматрам да је неопходно да надлежна јавна тужилаштва водећи рачуна о томе да не угрозе интересе поступка, јавност обавештавају у предузетим активностима и одлука донетим у предмету *Одавање пословне тајне из чл. 240. КЗ-а,* извршеног на штету Х.К. "Крушик" а.д. из Ваљева као и разлозима за доношење одлука, али и о томе да ли су поводом уговора које је А.О. учинио доступним путем веб портала предузете провере или донете одлуке као и аргументацијом у прилог тих одлука.

На основу изнетог сматрам да би Веће вршећи своју, чл. 164. Устава одређену, надлежност требало да размотри Извештај и донесе одлуку поводом Извештаја.

ПОВЕРЕНИК ЗА САМОСТАЛНОСТ

ЈАВНОГ ТУЖИЛАШТВА

Др Горан Илић

